

ROČNÍK LIX

ŘÍJEN/LISTOPAD 2004

10/11

HILAS PRAVOSLAVÍ

OBSAH

NEJVĚTŠÍ ŽIVOTNÍ HODNOTY _____	3
NÁVŠTĚVA AMERICKÉHO A KANADSKÉHO METROPOLITY _____	4
PROHLÁŠENÍ RUSKÉ PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE O TERORISMU _____	7
CTIHODNÝ SERGIJ RADONĚŽSKÝ _____	8
ARCIBISKUP ANASTASIOS V PRAZE _____	9
HŘÍCH A ODPUŠTĚNÍ _____	12
TAJINA POKÁNÍ _____	15
„DUCH, DUŠE A TĚLO“ _____	17
VALENTIN FELIKSOVIČ VOJNO-JASENECKI (1877–1961) _____	19
LITOMĚŘICE, CHRÁMOVÝ SVÁTEK _____	21
SV. GABRIEL BIELOSTOCKÝ _____	21
Z BESLANU BYLA VYPOVĚZENA SEKTA SCIENTOLOGŮ _____	22
ZASEDÁNÍ POSVÁTNÉHO SYNODU _____	22
ZPRÁVA Z CESTY VLADYKY ARCIBISKUPA KRYŠTOFA DO ALEXANDRIE _____	23
NA ISLANDU BUDE POSTAVEN RUSKÝ PRAVOSLAVNÝ CHRÁM _____	23
PAMÁTNÍK ADMIRÁLU KOLČAKOVI _____	23
JOSEF VE VĚZENÍ _____	24

Báseň

Podzim

*Jak pozdraví naši duši
paprsky slunce –
– už nepálí, jen lehce se dotýká,
svým teplem oblaží, zahřívá.*

*Jak ozáří naše srdce
červánky východu i západu,
jakoby nutily k přemýšlení,
že lidský život má také zářit.*

*Vítr říká a naléhá:
človče přemýšlej, uvažuj,
upni svou starost i radost
k všemocnému Tvůrci.*

*Připrav se na Jeho přijetí,
až v jesličkách zjeví se tobě
i všemu lidstvu, by rozdával lásku.
Jdi i ty, učíš též...*

Čestmír G. Kráčmar

REDAKČNÍ POZNÁMKA

Draží čtenáři Hlasu pravoslaví,
opět vás s radostí vítáme na stránkách
Hlasu pravoslaví. Mj. z finančních důvodů
v mírně rozšířené podobě pro měsíce říjen
a listopad.

Děkujeme za pochopení.

Vaše redakce

Foto na titulu:

Delegace Americké pravoslavné církve při návštěvě chrámu sv. Jiří Vítězného na velvyslanectví Ruské federace. Uprostřed: Jeho Blaženstvo vladyka Heřman, arcibiskup washingtonský, metropolita celé Ameriky a Kanady, z ním Jeho Vysokopřeosvícenost vladyka Kryštof, arcibiskup pražský a českých zemí, po jeho levé ruce v pozadí Jeho Přeosvícenost vladyka Seraphim, biskup ottawský a celé Kanady, z druhé strany prot. JUDr. Václav Míšek, kancléř ÚMR, vedle něho prot. Robert S. Kondratick, kancléř. V popředí zprava: prot. Nikolaj Liščenjuk, představený chrámu sv. Jiří Vítězného, jeho dcerka Darja a mátuška Jekatěrina Liščenjuk.

NEJVĚTŠÍ ŽIVOTNÍ HODNOTY

Pravdu a lásku vnímají všichni lidé jako nejvyšší životní hodnoty. Těžko najdeme ušlechtilého člověka, který by o tom pochyboval. Přesto však není jednoduché slovy vyjádřit jejich obsah a vytýčit zásady jejich vzájemného vztahu.

Z pohledu filozofického jsou pravda a láska hodnoty, jež mají spojitost s lidským přemýšlením a pak až se samotným životem. Mohou existovat zvlášť sami o sobě. V křesťanském chápání pravdu a lásku nalzáme v první řadě v Bohu a pak je obě může uchopit lidské myšlení. Proto v žádném případě nemohou existovat samostatně jedna vedle druhé. Pravda je vždy spojená s láskou. Podobně i láska nemůže být bez pravdy. Obě pramení v Bohu, v Trojjediném Bohu, jehož nám ukázal Ježíš Kristus. Sám řekl, že je pravda (Jn 14, 6), a na jiném místě Nového zákona čteme: „...Bůh láska jest.“ (1. Jn 4, 8)

Pravda i láska jsou dvě podoby jediné skutečnosti, která je Bůh sám.

Nejsou to jen největší životní hodnoty, ale umožňují nám lépe vnímat Boží tajemství, která zůstávají člověku přesto skrytá.

Ctihodný Siluán Athoský o tom říkal, že termín „Boží láska“ navždy zůstane filozofům nepochopitelný. Neboť se jedná o Boží jméno a jeho pravý význam může vyjevit jen sama Boží energie. Totéž platí o mlčení Ježíše Krista před Pilátem, když se ho zeptal: „Co je pravda?“ (Jn 18, 38) Nebyl schopen pochopit, že Pravda je Bůh, Pravda je sám Ježíš Kristus. Pro nás zazněla odpověď na tuto otázku již dříve při Poslední večeři, když řekl Kristus: „ Já jsem ta Cesta, Pravda i Život...“ (Jn 14, 6)

Pravdu a lásku nelze od sebe oddělit. Pro člověka stvořeného k Božímu obrazu a podobě je pravda to, že se může podílet na Boží lásce. Tato láska je opravdu láskou, jen nakolik vyjadřuje pravdu. Proto kdo miluje, dává pravdivě najevo svůj život v Bohu. Kdo zápasí za pravdu, zápasí o to, aby

žil život v lásce, tj. v Boží milující náruči. S tím souvisí i skutečnost, že svatý mučedník Gorazd, biskup český a moravskoslezský, nazval časopis, který založil ve dvacátých letech minulého století a jehož byl redaktorem, jednoduše „Za pravdou“. Pravda pro něj byla vždy Ježíš Kristus a svou lásku k němu dokázal svojí mučednickou smrtí v oběť za druhé.

Největší Boží přikázání je přikázání lásky. Ježíš Kristus ji vždy spojuje s pravdou. Svatý apoštol a evangelista Jan to vyjádřil slovy: „Bud s námi milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce i od Ježíše Krista, Syna Otcova, v pravdě a lásce.“ (2. Jn 1, 3)

Když se někdo pokusí oddělit lásku od pravdy, zničí výjimečnou hodnotu jak lásky, tak i samotné pravdy. Křesťanská pravda totiž odloučená od lásky se stává ideologií, která vede k fanatismu, jak známe např. z dějin římskokatolické inkvizice, nebo z projevů teologické nenávisti (latinsky odina theologicum). Podobně i láska bez pravdy ztrácí svou pravou tvář ve sladké sentimentalitě, jež je jen projevem přikrášleného egoismu. Neboť prostý cit bez doprovodu rozumu neseného touhou po pravdě nemůže být nositelem vysokých duchovních hodnot a zavede člověka dříve nebo později do neštěstí.

Jako pravoslavní křesťané usilujeme o lásku v pravdě. Neustávejme nikdy v otázkách víry a nikdy neopouštějme lásku. Ani vůči nevěřícím nebo náboženským pomatencům nezapomeňme projevovat lásku v pravdě. Svatí Otcové nás učí, abychom nenáviděli u druhých lidí lež v otázkách víry, ale jako osoby Bohem stvořené je měli rádi a modlili se, aby zanechali svého bloudění, pochopili obsah pravé víry a s láskou ji přijali.

Žijme proto vědomě v Církvi, která je Tělem Kristovým. Jako naše duchovní matka nám vždy ukáže správnou cestu do Božího království v pravdě a lásce.

arcibiskup Kryštof

NÁVŠTĚVA AMERICKÉHO A KANADSKÉHO METROPOLITY

Americký a kanadský blažený metropolita Heřman, arcibiskup washingtonský, s doprovodem navštívil ve dnech 18.–26. září naši Pravoslavnou církev v českých zemích a na Slovensku. Na ruzyňském letišti jej uvítal jménem vладыky metropolity Nikolaje pisatel této zprávy s pražským duchovenstvem a představitelem „podvorija“ Moskevského patriarchátu v Karlových Varech. Po ubytování v monastýru sv. Prokopa v Mostě a krátkém odpočinku byli vzácní hosté očekáváni v Teplicích, kde se pomodlili v chrámu Sv. Kříže a besedovali s věřícími při slavnostní večeři, kterou na jejich počest uspořádal arciděkan mitr. mgr. E. Freimann.

Následujícího dne, v neděli 19. 9., vykonal metropolita Heřman s doprovodem archijerejskou sv. liturgii v pražské katedrále sv. Cyrila a Metoděje. Kázal o sv. Alexiji (Thótovi), americkém světcí 20. století, a předal katedrále jeho svatě ostatky. Při bohoslužbách se modlitebně vzpomínalo na oběti teroristických útoků všude ve světě, zvláště nedávno v Beslanu na Rusi.

Metropolita na závěr archijerejské sv. liturgie vyznamenal pisatele těchto řádků, kancléře ÚMR JUDr. V. Míška a ředitele ÚER, představeného katedrály metr. prot. ThDr. J. Šuvarského, PhD. s mátuškou Evou řádem svatého Heřmana, apoštola amerického kontinentu. Následovalo setkání s věřícími a prohlídka Památníku smíření pod katedrálou.

Téhož dne navštívili američtí hosté také pravoslavnou farnost v Rokycanech. Uvítání byli ještě před chrámem rómskou hudbou, květinami a srdečnými slovy duchovního správce Davida Dudáše. Po krátké modlitbě v chrámu políbili plačící ikonu Spasitele na ikonostasu a blažený metropolita Heřman požehnal všem přítomným věřícím.

Na oběd byli pozváni mariánskolázeňskou církevní obcí do rodinného pivovaru Chodovar a po něm zhlédli chrám sv. Vladimíra s nádherným ikonostasem. Slavnostního oběda se zúčastnilo kromě hostitele duchovního správce prot. mgr. J. Hauzara, odpovědného redaktora Pravoslavného kalendáře, a členů sboru starších také několik dalších ak-

Přijetí na velvyslanectví Ruské federace. Jeho Blaženstvo metropolita Heřman v rozhovoru s Chargé d'Affaires panem Anatolijem Vl. Agapovem. Vlevo Jeho Přeosvícenost vладыky Seraphím, vpravo Jeho Vysokopřeosvícenost arcibiskup Kryštof a Jeho Přeosvícenost vладыky Nikon, biskup bostonský a celé albánské arcidieceze.

tivních duchovních z okolních farností, prot. Mgr. J. Polanský, Mgr. E. Bakoš a M. Horvát.

Posledním městem, jež toho dne američtí hosté navštívili, byly Karlovy Vary. V chrámu sv. Petra a Pavla je uvítal představený „podvorija“ Moskevského patriarchátu a místní duchovní správce prot. G. Buďko. Po modlitbě a prohlídce tohoto krásného chrámu se prošli proslulou lázeňskou kolonádou a ochutnali vodu léčivých pramenů.

Otec Gennadij na konec uspořádal pro hosty bohatou večeři v zámecké části zvané Nostalgie, při níž je seznámil se svou duchovní misí v Karlových Varech při naší autokefální církvi.

V pondělí 20. 9. blažený metropolita Heřman s doprovodem navštívil chrám sv. Jiří při velvyslanectví Ruské federace v Praze, požehnal jeho představenému prot. N. Liščenjukovi a přítomným věřícím a setrval v přátelské besedě s ruskými diplomaty panem A. VI. Agapovem a paní A. V. Ponomarevovou. Dále tohoto dne navštívil v Praze velvyslance USA a Kanady, prohlédl si pamětihodnosti města a přijal pozvání na slavnostní oběd, uspořádaný na jeho počest v arcibiskupské rezidenci.

Odpoledne hosté odcestovali do Vilémova, kde je v branách monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice očekával vладыka Simeon, biskup olomoucko-brněnský, a po modlitebním uvítání v chrámu pro ně uspořádal slavnostní večeři. Zúčastnili se jí kromě americké delegace a hostitelů také arcibiskup olomoucký Mons. Jan Graubner, předseda Biskupské konference v ČR, biskup Slezské evangelické církve, a.v. Vladislav Volný, předseda ERC v ČR, a starosta obce Ing. Vl. Huf.

Rozhovor u bílého stolu ve Vilémově byl veden v duchu rozvoje vzájemných vztahů pravoslavné církve s ostatními křesťany v duchu Kristova evangelia lásky.

V úterý blažený vладыka metropolita Heřman s doprovodem vykonal sv. Archijerejskou liturgii v katedrále sv. Václava v Brně. Po jejím ukončení vyznamenal biskupa Simeona řádem sv. Germana. Představený katedrály prot. Mgr. J. Fejsák uspořádal pro archijerejskou delegaci a její doprovod slavnostní oběd.

Po jeho ukončení delegace navštívila cyrilometodějský památník v Mikulčicích a monastýr svatého Gorazda v Hrubé Vrbce.

Večer hosté v doprovodu vладыky Simeona odcestovali do Bratislavy, kde je uvítal Jeho Blaženstvo metropolita Nikolaj s biskupem Jánem a dalšími představiteli naší pravoslavné církve na Slovensku. V Bratislavě navštívila ve středu 22. 9. americká delegace čelné představitelky Slovenské republiky, velvyslance USA a Kanady, zhlédla rozestavěný pravoslavný chrám a odcestovala do Prešova. V prešovské rezidenci metropolity se pak ve čtvrtek 23. 9. konalo mimořádné zasedání Posvátného synodu Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku. Po jeho zahájení a úvodním slovu Jeho Blaženstva metropolity Nikolaje přednesl tajemník Posvátného synodu zprávu o dějinách a současné podobě naší pravoslavné církve. Zvláště o situaci pravoslavné církve v České republice pojednal autor této zprávy. Podobný referát o pravoslavné církvi na Slovensku pak přednesl kancléř ÚMR na Slovensku prot. L. Bílý a o Pravoslavné bohoslovecké fakultě její děkan prof. ThDr. P. Kormaník, PhD.

O životě americké a kanadské pravoslavné církve hovořil blažený metropolita Heřman a kancléř prot. R. Kondratik. Následovala živá výměna dalších informací o aktuálních úkolech i problémech pravoslavné církve u nás, na Slovensku, ale i v USA, Kanadě a Mexiku.

Následovala tisková konference a návštěva pravoslavné bohoslovecké fakulty spojená s besedou se studenty. Po slavnostním obědě v hotelu Dukla přijal americkou delegaci s doprovodem primátor města Prešova pan Ing. M. Benč. Téhož dne si hosté ještě prohlédli budovu bohosloveckého semináře, kde pro ně jeho ředitel prot. E. Jarokvský uspořádal večeři.

Celý další den měl blažený vладыka metropolita Heřman vyhrazený k návštěvě farností Prešovské eparchie. V sobotu pak vykonal sv. archijerejskou liturgii v náhradních prostorách v centru Košic a byl hostem vладыky Jána, biskupa michalovského.

Závěrečný den návštěvy blaženého metropolity Heřmana byl věnován účasti na svěcení katedrály sv. Alexandra v Prešově po její rozsáhlé rekonstrukci. Po ukončení bohoslužeb vyznamenal našeho blaženého metropolitu Nikolaje zlatým řádem sv. Germana, dále pak stříbrným řádem sv. Germana vyznamenal vladyku Jána, prof. ThDr. M. Gerku, CSc., prof. ThDr. P. Kormaníka, PhD. a prot. M. Švajka. Vladyka metropolita poté udělil metropolitovi Heřmanovi nejvyšší vyznamenání naší církve, řád sv. Cyrila a Metoděje a všem členům americké delegace odpovídající vyznamenání. Vyznamenaným bylo zazpíváno hlasitě „Axios“ a mnoholetí.

Vzácní hosté odcestovali zpět do své vlasti po slavnostním obědě v odpoledních hodinách.

Návštěva Jeho Blaženstva metropolity Heřmana Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku otevřela novou kapitolu našich vztahů s americkým pravoslavím. Americká pravoslavná církev byla vždy velmi blízká pravoslavným v českých zemích a na Slovensku. Je totiž církví, ve které našly pravdu svatého pravoslaví tisíce vystěhovalců především z území dnešního východního Slovenska. Mezi nimi byl i svatý Alexej Tóth, který jako kněz a dobrý pastýř přivedl do pravoslavné církve tisíce svých krajanů, zapálil jejich srdce pro svatě pravoslaví. Mnozí z nich se vrátili na území dnešního Slovenska a vydali světlo pravdy. Měli velký podíl na obnově svatého pravoslaví v Rakousku-Uhersku a později Československé republice.

V době jednotlivých rozhovorů a zasedání Posvátného synodu Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku byly předneseny informace a zkušenosti ze života obou církví a byly učiněny tyto závěry:

1. Je potřebné prohlubovat vzájemné vztahy mezi oběma církvemi pro lepší vzájemné poznání a vytvoření podmínek pro studium a prohloubení teologických, historických, ekologických a ekumenických otázek.

2. Představitelé obou církví si uvědomují obtížnost pastorače v konzumní společnosti, která má negativní vliv na duchovní život pravoslavných věřících. Konstatovali potřebu úzké výměny zkušeností v této oblasti, např. výměnu literatury s touto problematikou, případně uspořádání seminářů a vědeckých konferencí, kde by se rozebíraly i otázky závislosti (drogy, alkohol, apod.).
3. Bylo konstatováno, že je potřebná výměna zkušeností v souvislosti s výchovou a katechezí mládeže, což předpokládá výměnu učebních pomůcek.
4. Církve si uvědomují stále narůstající ekologické problémy a proto chtějí hledat společné cesty při ochraně života na zemi z pohledu teologického, přírodovědného i právního.
5. Z diskuzí vyplynul narůstající zájem o pravoslaví. Vzhledem k této skutečnosti představitelé obou církví pokládají za nutné hlubší studium misijních otázek.
6. Propast mezi bohatými a chudými vrstvami lidské společnosti a časté přírodní katastrofy, vznik teroru, válek a násilí, vyzývají církev ke spolupráci při pomoci lidem, zavazují je ke společné filantropické práci.
7. Jako výraz společné jednoty delegace americké církve darovala ostatky sv. Alexeje Tótha, misionáře sv. pravoslaví v Americe, jehož misie měla vliv na duchovní vývoj pravoslaví na dnešním území Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku.

Vzájemně jsme se s našimi americkými hosty posílili v naší otcovské pravoslavné víře. Jejich více než týdenní pobyt ukázal, že můžeme do nového tisíciletí nahlížet s neochvějným křesťanským optimismem. Společně si přejeme, aby bylo tisíciletím duchovní obnovy, v němž bude Kristovo evangelium vítězit nad zlem a nenávistí.

arcibiskup Kryštof

PROHLÁŠENÍ RUSKÉ PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE O TERORISMU

Teroristické činy, které v posledních čtyřech letech šokovaly lidi celého světa, změnily svět. Smrt mnoha občanů – civilistů zabitých teroristy je demonstrací smrtelné hrozby extremismu, který se skrývá za různé náboženské nebo světské důvody, názory a postoje. Vždy se ale snaží vnutit lidem svou vůli silou a národům celého světa.

Agresi teroristů čelí i národy zemí, ve kterých misijně působí Ruská pravoslavná církev: Rusko, Tádžikistán, Turkmenistán, Uzbekistán. Zločinné útoky na obyčejné lidi i na zástupce zákonné moci se stále stupňují. Zajetí stovek dětí v Beslanu ukázalo, kam až jsou teroristé připraveni jít.

Ruská pravoslavná církev je zarmoucena a modlí se za všechny nevinné oběti terorismu. Za ty, kteří zahynuli a trpěli v různých zemích. Soucítí s jejich příbuznými a blízkými. Naši hierarchové, pastýři a ostatní věřící se všemožně snaží zastavit potoky krve a slz na celé planetě.

Nedávné tragédie burcují naši církev, která vždy s mateřským citem vnímala utrpení a potíže národů, o které se starala, pečovala. Snaží se přispět k vytvoření účinného systému národní bezpečnosti, který by byl schopen vzdorovat, postavit se proti tomuto zlu. Tento úkol vyžaduje především jasné pochopení duchovním příčin současného terorismu.

Živnou půdou extremismu, parazitujícího na náboženských a nacionálních citech, je u širokého okruhu lidí nedostatek náboženského poznání a duchovní praxe v duchu starobylých tradic vyznání. Vyslanci extremismu obvykle vydávají za starobylé učení nové ideje, vymyšlené pro ospravedlnění násilí vůči lidem jiné víry. Současné zkušenost duchovního náboženského života, zkušenost dobrých vzájemných vztahů a spolupráce získaná věřícími, zůstane nevyužitá v národních vzdělávacích systémech, ve výchově a v médiích.

Kromě toho extremismus, jenž se skrývá za náboženskými nebo nacionálními hesly, často využívá i takové tradiční národní hodnoty, jako je mravnost osobní a společenská a láska ke svému národu. Zločinci, netající se svým záměrem ovládnout celý svět, se snaží využít pro své záměry i přirozený sklon lidí ochránit svou víru a kulturu před agresivní sekulární globalizací. Extremistická propaganda je láková pro některé z těch lidí, kteří se nemohou smířit s mravním úpadkem, opuštěním náboženské víry, sociální a ekonomickou nespravedlností, panujícími v současné společnosti.

Dle našeho hlubokého přesvědčení je příčinou růstu extremismu ve 21. století hluboké duchovní a mravní vakuum v životě národů. Pro zaplnění tohoto vakuu dnes nestačí pouze slovo církve. Je nezbytné, aby duchovně-mravní výchova byla součástí vzdělávacích systémů a byla přítomna i v médiích. Odpovědnost nese stát. Duchovní smysl jeho existence spočívá v omezení zla a v podpoře dobra. Nastal čas, kdy se naše národy musí vrátit ke světonázoru, který stojí na pevných mravních principech. Získat nezbytné znalosti v oblasti náboženské, obohatit se zkušeností z dialogu náboženství a kultur. To bude tím nejlepším očkovaním, likvidujícím smrtelný virus extremismu.

Znamení doby nám jasně ukazují, že odkládání duchovní a mravní obnovy našich národů nás beznadějně oslabí před tváří fanatického nepřítele. Vnější bezpečnostní opatření budou neúčinná, slabá a krátkodobá. Majíce toto na mysli, budeme se posilovat duchem a přísně chránit naši jednotu.

Patriarcha moskevský a celé Rusi Alexij II.
Členové Posvátného synodu:

- metropolita kyjevský a celé Ukrajiny
Vladimír metropolita sankt-peterburgský a ladožský Vladimír

- patriarší exarcha celého Běloruska metropolita minský a slucký Filaret
- metropolita krutický a kolomenský Juvenalij
- metropolita smolenský a kaliningradský Kirill, předseda Oddělení vnějších církevních vztahů
- metropolita kišiněvský a celé Moldávie Vladimír
- metropolita taškentský a střední Asie Vladimír

- arcibiskop kazaňský a tatarstánský Anastasij
- arcibiskop samařský a syzranský Sergij
- arcibiskop vitébský a oršanský Dimitrij
- episkop jižněsachalinský a kurilský Daniel
- metropolita kalužský a borovský Kliment, pověřený správou Moskevské Patriarchie

připravil –b–

CTIHODNÝ SERGIJ RADONĚŽSKÝ

Narodil se v roce 1319 v rodině zbožných bojarů Kirilla a Marie. Již od dětství si ctihodný (ve světě se jmenoval Bartoloměj) přál zasvětit svůj život službě Bohu. Ale Kirill a Maria dlouho nechtěli svolit, aby se oddal mnišství. A teprve když se sami odebrali, nedlouho přes svým spravedlivým zesnutím, do monastýrů, usadil se ctihodný Sergij se starším bratrem Stefanem na lesnatém vrchu. Budoucímu igumenovi tehdy bylo 23 let. Pochopitelně nemohl tehdy vědět o slávě tohoto místa. Přitahovalo ho svým klidem a liduprázdnotou. Vlastníma rukama bratři postavili své kelie a chrám, který zasvětili Životodárné Trojici.

Život v osamění, bez lidské společnosti se ukázal příliš těžký pro staršího bratra Stefana, a tak brzy odešel. Ctihodný žil dále v naprostém osamění. S ještě větší vroucností se oddal postu a modlitbě. Brzy se vyplnilo jeho největší přání, igumen jednoho z blízkých monastýrů Mitrofan ho postříhl na monacha.

Jediným přáním ctihodného Sergije bylo spasení vlastní duše. Chtěl žít a zemřít ve svém lesním osamění. Ale víme, že Hospodin oslavuje takového člověka, který se slávě všemožně snaží vyhnout a naopak, odnímá ji těm, kdo o ni usilují. „Nemůžet město na hoře ležící skryto býti“ (Mt, 5, 14), říká Pán. Člověk, který s horlivostí prchá před pozemskou

slávou, získal pokoru – základ křesťanských ctností. Takový člověk přivádí k Bohu nejen sebe, ale i další duše. Tak to bylo i s ctihodným Sergijem. Pověst o tom, že v radoněžských lesích žije neobyčejný asketa, se rozléta

la po blízkém i dalekém okolí. Brzy se kolem ctihodného začali usazovat lidé, kteří se chtěli spasit pod jeho vedením. Jeho učedníci si přáli, aby se stal knězem a igumenem jím založeného monastýru. Pokora, trpělivost, láska k Bohu a bližním učinili ctihodného velkým modlitebníkem a trpitelem za Rusko ještě v době jeho pozemského života.

Pokoru můžeme nazvat ctností, ohraničující svatost ctihodného Sergije. V životopisu ctihodného Sergije, sestaveném jeho učedníkem Epifaniem Přemoudrým, je mnoho svědectví potvrzujících tato slova. Například: jednou, za života ctihodného Sergije, přišel do monastýru rolník, který slyšel o modlitebním úsilí a slávě igumena. Příchozí poprosil monachy, aby mu ukázali igumena Sergije. Monaši ukázali na staříka v ubohém, zaláтанém oděvu, který okopával řádky za monastýrskou ohradou. Rolník jim neuvěřil a rozzlobil se: „Vy se mi posmíváte! Přišel jsem, abych viděl slavného igumena, bohatě oblečeného a obklopeného sluhy. A vy mi ukážete nějakého zahradníka, určitě toho nejposlednějšího člověka v mo-

nastýru... Ctihodný Sergij, když slyšel slova přichoziho, přerušil svou práci, s láskou ho přivítal a posadil do trapezy. „Netrap se, bratře“, utěšoval ho ctihodný, „Bůh je tak milostivý k tomuto místu, že odtud nikdo neodchází zarmoucen. I tobě brzy ukáže toho, koho hledáš“. Během jejich rozhovoru přijel kníže, obklopený svým doprovodem. Kníže padl k nohám přítele Božího a prosil ho o požehnání. V tu chvíli rolník pochopil, kdo je pokorný zahradník. Po odjezdu knížete prosil se slzami ctihodného Sergije, aby mu odpustil jeho nevíru a neúctu. „Netrap se, dítě!“, řekl mu pokorný igumen. „Ty jediný jsi mě správně ohodnotil, vždyť ti všichni kolem se mýlí.“

V roce 1380 vedl vládce Zlaté hordy Maj svou armádu, aby zničil Rusko. Veliký kníže Dmitrij Joanovič se připravoval k boji a přitom prosil ctihodného Sergije o modlitby a požehnání. „Pokud naši nepřátelé chtějí naši čest a slávu“, řekl mu ctihodný, „dáme jim je. Pokud chtějí zlato a stříbro – dáme jim je, ale za jméno Kristovo a za pravoslavnou víru je nutno položit život a prolít krev“. Tato slova ctihodného by mohla být výkladem

známých slov z Evangelia: „Hleďte nejprve Království Boží a Pravdy Boží a vše ostatní vám bude přidáno“. (Mt, 6,33) Zvláště za tu to věrnost nebeskému ideálu, které se ruští zbožní předkové učili u velkých světců, dával Hospodin Rusku jeho moc. Nebeské i pozemské se viditelně sjednocovalo v dějinách Ruska. Také bitva na Kulikově poli 8. září 1380 začala tím, že schimonach Alexandr Peresvět, který přišel na bitevní pole z poslušnosti ctihodnému, přijal výzvu tatarského bohatýra, porazil ho a také sám padl.

Ctihodný Sergij zesnul 25. září 1392. Před tím přikázal otcům především chránit čistotu pravoslavné víry. Také jim kladl na srdce, aby zachovávali jednotu, čistotu tělesnou i duševní, upřímnou lásku, vzdálili se od špatných přání, byli zdrženliví v jídle i v pití a aby měli srdce pokorné. Už šestset let je svatý Sergij nazýván Igumenem země Ruské. Svými posledními slovy se bezpochyby obracel nejen k monachům, ale ke všem pravoslavným křesťanům. Pokud dnes chceme, aby byl svatý igumen i naším nebeským přímluvцем, musíme plnit to, co nám přikázal.

připravil –b–

ARCIBISKUP ANASTASIOS V PRAZE

V středu dne 29. 9. t.r. vykonal Jeho Blaženstvo Anastasios, arcibiskup tiranský, dračský a celé Albánie, a arcibiskup Longin z Moskevského patriarchátu spolu s pisatelem této zprávy sv. archijerejskou liturgií na památku mučednické smrti sv. Ludmily, kněžny české, v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice v Praze na Olšanech. Arcibiskup Anastasios dlel v Praze jako jeden z prezidentů Konference evropských církví na jejím výročním zasedání. Byla to první návštěva nejvyššího představitele Albánské autokefální pravoslavné církve u nás.

Na závěr sv. liturgie arcibiskup Anastasios oslovil věřící s pastýřským pozdravem. Duchovní správce chrámu o. archimandrita Silvestr vzácnému hostu daroval v zastou-

pení duchovenstva a věřících ikonu přesvaté Bohorodice.

Jeho Blaženstvo Anastasios, arcibiskup tiranský, dračský a celé Albánie, se stal nejvyšším představitelem albánské církve roku 1991, kdy tato místní pravoslavná církev doslova vstala z mrtvých.

Křesťanství přinesli na břehy Adriatiku žáci sv. Cyrila a Metoděje – vyhnaní Franky z Velkomoravské říše – sv. Kliment, Naum a zřejmě i Gorazd.

Na konci 9. a na počátku 10. století se připomínají jako známá křesťanská centra města Devol (blízko dnešní Korče) a Hlavenice (blízko dnešního Avlenu). V 10. století byl biskupem v Devole žák sv. Klimenta Marek. Pravoslavní Albánci patřili od roku 870 až do roku 1867 pod jurisdikci bulhar-

Archijerejeové po sv. liturgii před chrámem Zesnutí přesv. Bohorodice Na Olšanech v Praze 3. Uprostřed: Jeho Blaženstvo vladyka Anastasios, arcibiskup tiranský, dračský a celé Albánie. Po jeho levé ruce Jeho Vysokopřeosvícenost arcibiskup Kryštof a s druhé strany Jeho Vysokopřeosvícenost arcibiskup Longin, představitel Ruské pravoslavné církve v Německu se sídlem v D'usseldorfu.

ské církve v rámci ochridského arcibiskupství, s nímž byli dlouho podřízeni konstantinopolskému patriarchátu. V tomto období Albánci konali bohoslužby v řečtině. Turci se k nim později chovali stejně jako k ostatním národům podřízeným osmanské říši a vnucovali jim islám.

Tento útlak však nezpůsobil zánik albánského národa. V 19. století dochází k jeho obrození. Hlavní úlohu v něm sehráli právě pravoslavní Albánci žijící v emigraci na území Rumunska, Bulharska a Spojených států amerických. Byla sestavena albánská abeceda a počala se rozvíjet národní literatura.

Turecké panství v Albánii skončilo roku 1912, kdy byli v jedné z balkánských válek Turci poraženi a Albánie se prohlásila nezávislým státem. K mezinárodnímu uznání její nezávislosti došlo v roce 1920. Spolu s ní

se v zemi zrodilo hnutí za vyhlášení autokefality pravoslavné církve. Vyšlo z řad věřících a nižšího duchovenstva. Roku 1922 ji vyhlásil církevní sněm v Beratu. Prvním národním biskupem byl zvolen archimandrita Vissarion (Džovanni), původem Albánc. Beratský sněm se snažil najít i jiné kandidáty na biskupské hodnosti. Zvolil také dočasnou vrchní církevní radu, která do 18. 2. 1929 měla v Albánské pravoslavné církvi nejvyšší moc. Po několika měsících přišel z Konstantinopole patriarší exarcha, který obsadil volnou korčskou katedru. Ve své práci pokračoval podle ustanovení dočasné vrchní církevní rady.

V dubnu 1937 delegace albánských církevních činitelů v čele se sinadským biskupem Christoforem, který řídil beratskou metropolii, zahájila nové jednání s Konstantinopolí o uznání zákonné autokefality Al-

bánské pravoslavné církve. Jednání bylo úspěšné. Dne 12. dubna 1937 byl vydán patriaršá a synodální tomos o její autokefalitě. Téměř všechna albánská hierarchie odešla do ústraní. Arcibiskupem Tirany byl ustanoven sinadský Christoforos.

Po arcibiskupovi Paisijovi byl roku 1966 Synodem Albánské pravoslavné církve zvolen arcibiskupem argirokastrský biskup Damján, který zemřel roku 1973 ve vězení.

Od 2. poloviny 60. let se nedostávalo žádných zpráv o postavení Albánské pravoslavné církve. V předválečných statistikách se uvádí 250 tisíc věřících, 354 chrámů, 300 kaplí, 28 monastýrů a dva duchovní semináře v Tiraně a Korči. Ke konci roku 1973 se začaly objevovat zprávy o likvidaci církevního života v Albánii. Podle nich byly v roce 1967 uzavřeny všechny chrámy, mešity a monastýry. Albánie byla první zemí na světě, v níž se podařilo uzavřít všechny náboženské instituce a budovy. Komunistické noviny a časopisy uváděly, že přes uvedená opatření obyvatelstvo ze 70 % tajně přesto vyznává islám, 20 % pravoslavi a 10 % katolickou víru. Na venkově

stále více a více lidí o církevních svátcích nechodí do práce a zvyšuje se také počet poutníků, kteří navštěvují zničené religiозní památky. I když komunistický vůdce Enver Chodža už před několika lety prohlásil, že Albánie je první zemí bez církví, náboženský život dále v tajnosti pokračoval. Duchovní tajně navštěvovali své věřící v domácnostech a konali pro ně náboženské úkony.

Po uzavření všech chrámů bez výjimky bylo duchovenstvo vystaveno krutému pronásledování a útlaku. Byla přijata nová ústava, která toto pronásledování uzákonila. Ve vztahu k otázce náboženství je v ní uvedeno: „Stát neuznává žádné náboženství a vede ateistickou propagandu, aby přesvědčil lidi ve vědecko-materialistickém chápání světa.“ (čl. 36) „Zakazuje se zakládat jakoukoli organizaci náboženského charakteru. Zakazuje se jakákoli náboženská činnost nebo propaganda.“ (čl. 54)

Z ilegality vyšla církev až na konci 80. let v souvislosti s politickými změnami v bývalých socialistických zemích. Po prvé od roku 1967 se v roce 1991 sešlo asi 30 tisíc

Archijerejové s věřícími u hrobu vladky Doroteje

pravoslavných Albánců na paschální svatou liturgii v jediném narychlo obnoveném pravoslavném chrámě v Tiraně. Zanedlouho poté Posvátný synod konstantinopolské církve jmenoval biskupa andruského Anastasia (Anastase) (z Řecké pravoslavné církve) patriarším exarchou Albánie. (Tato skutečnost svědčí o tom, že v Albánii nezůstal živý ani jeden biskup.) Díky tomuto exarchovi, který se stal představitelem autokefální albánské církve, se začala pravoslavná víra v Albánii probouzet a upevňovat.

Arcibiskup Anastasios, který otevřel novou kapitolu likvidované albánské církve, se narodil v Pireu r. 1929. Po vysokoškolských studiích v Řecku a Německu obhájil r. 1970 disertační práci na Teologické fakultě Athénské university.

Dlouhá léta se věnoval jako jeromonach, vysvěcený r. 1964, misijní práci v Africe. Roku 1971 se stal prvním ředitelem „Centra misijních studií“ při athénské universitě. Stej-

ného roku byl ustanoven generálním ředitelem „Apoštolské diakonie“ Řecké pravoslavné církve. O rok později přijal biskupskou chirotonii jako titulární biskup andruský. Řádným profesorem dějin náboženství na athénské universitě se stal roku 1976.

V roce 1981 byl pověřen alexandrijským patriarchou Mikulášem VI. dočasnou správou irinupolské metropole ve východní Africe. V letech 1981–1990 založil a řídil patriarší seminář v Nairobi, vysvětil 62 afrických diákonů a presbyterů a vybudoval desítky chrámů, misijních stanic, škol a zdravotních středisek. Od 1991 působí v čele Albánské pravoslavné církve.

Dnes má albánská církev s přibližně 800 000 věřícími 4 eparchie, 19 arciděkanství a 330 církevních obcí. K roku 1999 byly obsazeny archijereji 3 eparchie, v církvi působilo již 108 diákonů a presbyterů a 9 monachů. Obnoven byl také církevní seminář v Tiraně.

arcibiskup Kryštof

HŘÍCH A ODPUŠTĚNÍ

Dnes není mnoho takových lidí, kteří cítí potřebu odpouštět provinění druhým, ale je hodně těch, kteří tvrdí, že mohou žít bez odpuštění vlastních hříchů. Zeptejme se na to náhodných lidí. Odpoví vám, že nezbytně potřebují to a ono a hlavně peníze, aby mohli koupit řadu reklamou vnucovaných a většinou k životu nepotřebných věcí. Řeknou vám: „No... dovolte, odpuštění hříchů... nejsem přece zločinec?“ To je krajně chybná odpověď. Jenom ten, kdo nemilosrdně utlumil své vlastní svědomí a nechce znát svatého a přísného Boha, může si povýšeně myslet, že nepotřebuje odpuštění hříchů. Ale neexistuje pro člověka nic, co by mu bylo potřebnější než odpuštění všech hříchů, nejen velkých, ale i běžných, těch každodenních. Není člověka, který by nezhrěšil. Odpuštění je něco, co nelze získat za peníze. Musíme přiznat své hříchy a učinit před Bohem upřímné pokání. Prosit lidi, aby nám odpustili naše pochybení vůči nim. Napravit chyby a více se jich nedopouštět.

Kupodivu děti často velmi intenzivně poznají citem potřebu odpuštění. Uvedu zde malou příhodu z lékařské dětské ordinace. Matka mého asi pětiletého pacienta z velmi spořádané rodiny, hezkého chlapečka s obličejíčkem andílka, měla starost, protože chlapec se náhle změnil. Byl zamlklý, zaražený a nechtěl si hrát. Matka se obávala, že se jedná o začátek nějakého onemocnění. Při vyšetření jsem nemohl zjistit žádné fyzické odchylky od normy, jasně se jednalo o psychickou záležitost, o nějaký prožitý stres nebo byl chlapec něčím vylekán, což matka zpochybňovala.

Ale za několik dní při kontrolním vyšetření matka již znala příčinu zdánlivé nemoci a otevřeně mi o tom vyprávěla. Babičce při pletení upadlo klubíčko vlny a zakutálelo se někam pod stůl. Chlapec si toho nevšímal, ale ani prosby babičky, aby jí klubíčko našel a podal, neuposlechl. Maminka chlapci vytýkala, že babičce neposloužil. Brzy po

návštěvě v ordinaci se situace se spadlým klubičkem opakovala. Možná, že byla uměle navozena inteligentní babičkou... Babička čekala, že tentokrát jí chlapec klubičko podá. K překvapení babičky a matky chlapec náhle začal usedavě plakat a volal: „Já to klubičko chci „minule“ zvednout“.

Chlapec přesně vycítil neodčinitelnost své chyby a možná poprvé v životě byl konfrontován s faktem, že čas nelze vrátit zpět a to ho tak silně trápilo. Teprve po opakovaném ujištění, že se babička na něj již vůbec nezlobí, se chlapec uklidnil. Pochopil, že babička mu odpustila, vina byla smazána a ze srdce mu spadla obrovská tíha.

Nemáme i my dospělí někdy pocit, že jsme neměli něco udělat nebo naopak měli něco učinit? Tento neodbytný pocit nás vede přinejmenším k duševnímu dyskomfortu, ke ztrátě nálady a často i k zoufalství.

Neměli bychom nutně dostat včas odpuštění, aby hřích v nás nezanechal podvědomý nekonkrétní pocit špatného svědomí, i když na samotný hřích jsme již zapomněli?

O lásce Boží bylo řečeno tak mnoho, že zapomínáme na přísnost Boží. Bůh je spravedlivý a přísný, tak je totiž psáno ve Svätém Písmu. Modlíme se za odpuštění hříchů, protože Bůh může tělo i duši hříšníka uvrhnout do pekla. Tak to říká Ježíš: „Jestliže pak oko tvé pravé pohoršuje tě, vylupizť je a vrz od sebe: neboť užitečněji jest tobě, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé uvrženo bylo do pekelného ohně. Ale jestli ruka tvá pravá pohoršuje tě, utniž ji a vrz od sebe: nebo užitečněji jest tobě, než aby všecko tělo tvé uvrženo bylo do pekelného ohně.“ (Mt. 5, 29–30, Mt. 10, 28)

A když celý svět bude tvrdit, že tomu tak není, zahyne celý svět.

Já, které miluji, kárám a trestám. Rozhorliž se tedy a učiní pokání. Zj. 3, 19

Ježíš stál před svým soudcem Pilátem. Na tuto událost se můžeme podívat i jinak. Je to vize budoucnosti. Ne Ježíš bude stát před Pilátem, ale Pilát před Ježíšem a s ním milióny a mezi nimi i my všichni, ty a já. My

všichni se musíme dostavit na Boží soud, aby se každý zodpovídal za své činy, které vykonal na zemi, za dobré a za špatné. Ježíš na Pilátově soudu mlčel, protože věděl, že tento Říman Ho nepochopí, ale my budeme muset referovat o všem a zodpovídat se ze všeho, dokonce za každého zbytečného slova, které bylo námi řečeno. Pilát a Kaifáš, kteří byli soudci Ježíše, se také dostaví k Božímu soudu. I když ne Kaifáš, ale Pilát dovolil Ježíše ukřížovat, hřích Kaifáše je větší. „Větší hřích má ten, kdo mě vydal“ – řekl Ježíš. Kaifáš věděl více o Ježíši, znal Písma, která o Ježíši svědčila, že je mesiáš. Ne, hřích není odčinitelný. To tak silně trápilo onoho chlapce. Může být jenom po upřímném pokání odpuštěn, proto potřebujeme odpuštění a proto o to prosíme Boha.

„Tehdy přistoupiv k Němu Petr, řekl: Pane, kolikrát zhřeší proti mně bratr můj, a odpustím jemu? Zdali do sedmkrát?“

Možná, že by se nám to i hodilo: pořídít si seznam a psát, kolikrát jsme někomu odpustili, a až někomu odpustíme po sedmé, mohli bychom zavřít účetní souhrn a přerušit naše vztahy s dotyčným člověkem. Možná, že Petr čekal pochvalu za to, že je ochoten až sedmkrát odpustit člověku-bratru. Byl ale zahaban, když mu Hospodin odvětil: „Pravím tobě, ne do sedmkrát, ale až do sedmdesátkrát sedmkrát“. (Mt.18, 21– 22) Znamená to, že je třeba tolikrát odpuštět? Ne, Ježíš chce tím říct, abychom vůbec přestali vypočítávat a vůbec nestanovili hranice odpouštění. Není možno vypočítávat odpuštění a omezovat vlastní vůli k odpouštění. „Nebo jestli odpouštíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš Nebeský; jestliže pak neodpustíte lidem jejich hříchy, aniž Otec váš odpustí vám hříchy vaše.“ (Mt. 6, 14–15)

Stálá připravenost k odpouštění je alfa a omega lidského soužití všeho druhu: v manželství, v rodině, mezi přáteli a spolupracovníky, v soužití národů. Pouze tehdy se hojí rány, které jsme si vzájemně rozdali. Rozpomeňme se, kolikrát Ježíš je nám ochoten odpustit, když se modlíme: „Hospodine

Ježíši Kriste, Syne Boží, smiluj se nade mnou hříšným“. Apoštol Jan píše: “Když litujeme svých hříchů, Bůh nám je odpustí“. Hranici odpuštění stanovil Ježíš: “Protož pravím vám: všeliký hřích i rouhání bude lidem odpuštěno; ale rouhání proti Duchu nebude odpuštěno lidem“. (Mt. 12, 31). Duch proniká vše a tvoří vše, co žije, a je vším, co existuje. Duch je bez počátku a bez konce, je neviditelný a přece je opravdovější než veškerá materie.

Jsme odsouzeni k tomu, abychom denně prosili Boha za odpuštění našich hříchů, káli se a prosili naše bratry za odpuštění našich provinění, jako služebník prosil svého věřitele: „Pane, poshov mi, a všecko zaplatím tobě“. (Mt. 18, 26)

Tehdy jako mladý lékař jsem byl nesmírně rád, že to s citlivým chlapcem tak dobře dopadlo. Dnes si kladu otázku, jaký další osud ho asi potkal, toho nyní již dospělého člověka. Neotupěl jeho dětský smysl pro chápání provinění, pro základní etiku, pro hřích? Nebo bez křesťanské výchovy byl vtážen do víru dnešní doby?

Mladí lidé chápou spravedlnost lépe než dospělí a mají jakýsi vrozený a ještě nepokážený cit pro to, co je správné a co ne, tj. vlastně cítí, co je to hřích. Od okamžiku, kdy se objevil člověk, bytost schopná poznání, pokračuje totiž stvoření člověka předáváním tvůrčí informace. Tato informace je však adresována duchu člověka, jeho myšlení, jeho inteligenci a jeho svobodě. Příští generace se nesmějí stát mankurty. V arabské kultuře to znamená – otroci zbavení paměti – jak dnes se mluví o Západu v arabském světě.

O povaze mladých jsem se opakovaně přesvědčoval při besedách ve středních školách s mladistvými na téma život a láska a také v anonymních anketách na stejný námět. Obvykle po chvíli anonymní a formální dotazy na lístcích nebyly podstatné a posluchači kladli otázky bez ostychu, veřejně a zřejmě ani nečekali, že jim na vše zevrubně odpovím. Najednou se rozvíjely živé diskuse, kterých jsem se pouze rovnoprávně účastnil, bedlivě naslouchal a toliko

lehce je usměrňoval. Besedy mě přesvědčily, že mladí 14–15letí mají překvapivě vědomosti o životě a že je nutné s nimi hovořit téměř o všem na úrovni „dospělý s dospělým“ a že je nezbytné je respektovat. Nikdy jsem mladistvým netykal.

Stupnice hodnot mladistvých se naprosto liší od stupnice hodnot dospělých. Převažuje věčná otázka pravdy, spravedlnosti, nespravedlnosti a lásky. Opakovaně jsem slyšel, že k jejich frustraci vede nynější způsob života. Nevábné příklady dospělých a jejich, jak to radikálně pojmenovali, „cíleně“ špatná výchova, která je zbavená svědomí a proto je zhoubná. Dospělí jsou neuctiví, otupělí, lživí, hříšní, sklerotičtí a posedlí závisť. Na jedné straně lační po úspěchu a na druhé straně po pomstě za všechno, co se jim nepovede. Nedovedou odpouštět.

Přiznám se, že jsem se necítil dobře pod palbou výčitek vůči dospělým. Stával jsem se terčem za všechny dospělé, ale na druhé straně jsem býval rád, že jsem rychle získával jejich důvěru a hlavně, že jsem je možná i přesvědčil, že dobro přes všechno existuje, že každý člověk přichází na svět jako dobrý a musí se snažit dobrým zůstat.

Ano, dospělí zbavují mladistvé veškerých ideálů a dohánějí je dokonce k zoufalství a k neadekvátnímu a chybnému odporu se všemi pestrými projevy chování, které potom veřejnost vnímá tak negativně. Tyto nepříznivé projevy chování povětšinou sama mládež nedovede logicky vysvětlit. Někdy to prostě vysvětlují tím, že „chtějí mít švandu“. Vzpomínám si na německou rockovou písničku: „Ich will Spass!“ – „Chci legraci“, módní v sedmdesátých nebo osmdesátých letech. Německý teolog Vilém Busch popsal, jak jednou při koncertu rockové hudby mládež zdemolovala koncertní sál. Mladý policista se mu přiznal, že se sám vší silou držel, aby se také nepřipojil k vyvádějícím mladistvým. Policista to nazval projevem skutečného zoufalství mladé generace, ke které také on sám ještě patří.

Možná, že mládež k tomu vede konfrontace se skutečnostmi života, kde se slova

rozcházejí s činy. Jsou zklamáni politikou, mají strach z nezaměstnanosti, strach z budoucnosti a ztratili smysl života? Je jejich chování náhražkou sociální integrace?

Nastoupí-li mladá generace jednodu-
chou a instinktivní cestu se všemi negati-
vními komponenty, může to vést k ne-
dozrnlivým i tragickým následkům. Bohu-
žel, masová kultura založená na ekono-
mickém efektu, bezcenná literatura a film
jsou konstruovány na kategoriích odplaty,
pomsty, zvrácené fantazie, erotiky, lži a na
mytologizování vlastní síly, na oslavování
„hvězd“, hraničícím se zbožňováním. Chybí
opravdové duchovní pozitivní vzory a pře-
vládá touha po onom povšechném – globál-
ním „špásu“.

Je možné, že se mladiství domnívají, že
společnost dospěla na hranu konečné fáze
svého vývoje, který bezesporu skvělý není.
Že za hranou toho vývoje zdánlivě již nic
není, že jsou k té hraniční zdi jak lapený
hmyz za živa přišpendleni. A proto, stejně
jako to bylo v antickém Římě, se stává hes-
lem: „Carpe diem“ – využij den?

Ale doopravdy je tomu tak, že již nic
dobrého a skutečného není a vše, co za hra-
nou najdeme, je pouhá náhražka – virtuální
realita, iluze, ztráta vzájemného kontaktu
živých lidí? A smysl mají jen peníze?

Nenajdeme-li my všichni vás již dáv-
no jasně vyznačenou cestu ke křesťanství,
k víře, k Ježíši Kristu a tím k vysvobozující
naději, ke smyslu života, pak vskutku není
úniku z katastrofického stavu.

Smyslem života je opětné získání ráje.
Ježíš Kristus skrze své utrpení, smrt a zmr-
tvýchvstání nám dal naději. Jinak mladiství
v lepším případě vyrostou ve stejné jedine-
ce, jako jsou nyní dospělí, přestanou se
bouřit proti pocitovaným nespravedlnostem
a budou se divit, k čemu vlastně potřebují
odpuštění hříchů a proč sami mají někomu
odpouštět.

Obdobně to bylo ve všech dobách. Proto
Ježíš Kristus byl nucen vykoupit svou smrtí
hříchy lidí, hříchy nás všech, ale člověk tu
extrémní obět za nás všechny nechce po-
chopit a dokonce ji ani nevnímá. Strašlivá
neznalost zákonů ducha ale nechrání člo-
věka před utrpením.

Dnešní doba je právě tím tak výjimečná
a zároveň nebezpečná, že je krajně ateistic-
ká, což se ekonomice velmi hodí. Mravní
věčné zákony jsou pro ni na obtíž.

Tok informací, i těch záměrně zaváděj-
cích – až dábelsky falešných – je krajně rych-
lý a škodlivý a nikdo nenese zodpovědnost
za napáchané mravní škody, ba ani nikoho
nenapadne prosit za odpuštění.

Ale hlavním nebezpečím je to, že nikdy
předtím hříšný člověk neměl tak mohutné
a strašlivé totální prostředky ke zničení se-
be sama a celého světa útočnou nebo odvet-
nou válkou nebo teroristickým jednáním
mstitele – pomatence.

Možná, že Bůh použije právě člověka
pro ukončení života na zemi a možná, že
svět stojí skutečně na prahu apokalypsy.

MUDr. Jiří Karpowicz

TAJINA POKÁNÍ

archimandrita Lazar

Pokání je tajina, ve které tomu, kdo vyznává své hříchy, při viditelném vyslovení odpuště-
ní knězem, neviditelně odpouští hříchy sám Pán Ježíš Kristus. (Pravoslavný katechismus)

A protože každého z vás podlé cest jeho
souditi budu, ó dome Izraelský, dí Panovník
Hospodin. Navraťtež se a odvráťte ode všech
přestoupení svých, aby vám nebyla k úrazu
nepravost. Odvrzte od sebe všechna přestoupe-

ní vaše, jichž jste se dopouštěli, a učíte sobě
srdce nové a ducha nového... (Ez 18, 31–31)

Pán Ježíš Kristus řekl svým učedníkům:
„Amen pravím vám, cožkoli svázete na ze-

mi, bude svázáno i na nebi; a cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat 18, 18) A na jiném místě Spasitel řekl apoštolům: „...přijměte Ducha Svatého: kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim; a kterýmž zadržíte, zadržáni jsou.“ (Jn 20, 22–23) Apoštolové, naplňující vůli Hospodinu, předali tuto moc svým nástupcům – pastýřům Kristovy Církve. A až po dnešní den může každý pravoslavný věřící, který upřímně vyzná své hříchy před pravoslavným knězem, získat skrze jeho rozhřešující modlitbu jejich úplné odpuštění.

V tom spočívá podstata svaté tajiny pokání. Proto, aby se uskutečnila, je ze strany kajícího se nezbytná upřímná lítost nad jeho hříchy, přání zanechat hříchu a přání jej neopakovat. A víra, že tajina pokání má sílu smýt po modlitbě kněze upřímně vyznané hříchy. Je nezbytnou podmínkou, aby zpověď přijal pravoslavný kněz – služebník pravé Kristovy Církve, která jediná chrání plnost blahodati (milosti), darované nám Bohem.

Ačkoliv ve sv. tajině křtu získává křesťan prominutí všech svých hříchů, v následujícím životě se v nepřetržitě boji s hříchem nevyhne porázkám, pádům či přestoupením pod vlivem vnějších pokušení a osobních vášní. Proto musí každý věřící pokud možno co nejčastěji vyznávat své hříchy (přístupovat ke sv. zpovědi).

Co nás ale pobízí k pokání? Jsou to duchovní utrpení, která v duši způsobuje každý hřích, každé přestoupení. Tak jako nemocný zub svou úpornou bolestí zbavuje člověka možnosti pokojně konat jeho práci, celého ho vyčerpává a mučí, nedopřává spánek a pokoje, tak i duchovní tíška v duši celý život člověka kalí, zbavuje duchovní radosti, pokoje a pohody. Často hřích, jehož se člověk dopustil rozumem, nevystává v mysli a je jen stěží rozpoznáván jako hřích. Ale duše si jej pamatuje, cítí v sobě jeho jed, trápí se a strádá. Celý člověk je pak naplněn jakýmsi steskem, nepokojem a malomyslností. Nashromážděné hříchy (nejen těžké, ale i mnohé malé), které ulpívají ve svědomí, tíží tak, že člověk cítí podivný ne-normální strach, zdá se mu, že se s ním musí

stát každým okamžikem něco zlého, upadá do jakési nervové stísněnosti, podrážděnosti, pocituje častou nespokojenost, nemá vnitřní jistotu a jako by nebyl schopen sebeovládání. Často nechápe příčinu toho, co se s ním děje. A ona je v tom, že ve svědomí vězí nevyznané (nevyzpovídané) hříchy. Všechny ty žalostné pocity nám jen z Boží milosti připomínají, abychom, bezradní nad takovým duševním stavem, došli k poznání nezbytnosti zbavit se všeho jedu. Abychom se obrátili ke svaté tajině pokání a tím se zbavili všech muk, které po Strašném soudu očekávají každého hříšníka, neočištěného zde, v tomto životě. To, že hřích již před Strašným soudem tak sužuje člověka, naznačuje, že vlastnosti hříchu je trýznit a pustošit duši. A tam, kde se hříšníci ocitnou se svými hříchy po skončení světa, se tato vlastnost rozšíří a nekonečně zesílí. Současné trápení zde na zemi je jen mírné upozornění, snaha o přivedení k rozumu a připomenutí věčných muk hříšníků.

Musíme mít na paměti i to, že když se duše křesťana odloučí od těla, tak se nejprve dva dny zdržuje na místech, kde člověk žil. Ale třetího dne je odvedena andělem ochráncem ze země na nebe, k soukromému soudu a aby se poklonila samotnému Hospodinu. Zde je jí určeno místo přebývání do všeobecného zzkříšení a Strašného soudu – již definitivního, nad celým světem. Tehdy, třetí den po odloučení se od těla, nastává pro duši hrozný a rozhodující okamžik. Když duše vystupuje k nebi, přistupují k ní zlí duchové – běsi, v čele se svými knížaty, jejichž oblastí je vzdušné prostranství. Ti předkládají andělovi, provázejícímu duši křesťana, svá práva na panování nad duší – křičí různá obvinění, připomínají všechna prořešení, jichž se člověk dopustil. Zacházejí do podrobností, jichž si zeměřel v době svého života sotva všiml. A nyní se ukazuje, že vše bylo našimi nepřáteli pečlivě zapsáno a uchováno k poslednímu dni, aby celou tou masou hanebných skutků zneklidňovali duši a zbavili ji naděje na spásu. Vše, co člověk učinil, se tehdy ukazuje jako důležité, každá maličkost se staví do cesty ubohé

duši, která si přeje co nejdříve utéci těmto odporným žalobcům. Běsi tak činí ze závislosti, protože sami se nemohou a nechťejí kát. Strašně trpí, když vidí, jak lidé skrze pokání vystupují na nebe a utíkají peklu, připravenému zlým duchům a jejich služebníkům. Kvůli tomu se snaží vši pravdou i nepravdou zadržet duši. Jsou tak drzí, že nejen vše připomínají do nejmenších detailů, ale i zjevně lžou, pomlouvají, třebaže vědí, že kleveta nebude spravedlivým Soudcem brána v potaz. Chtějí prostě duši zneklidnit a tvrdí i to, co se nestalo. Jde ale o to, že hříchy, které byly za živa člověkem vyznány v tajině pokání (při sv. zpovědi) a knězem rozhřešeny, nemohou běsi připomínat. V jejich temných záznamech zápisy těchto hříchů zcela zmizí. Nikdo nikdy nepřipomene duši hřích očistěný svatou tajinou pokání – taková je síla této tajiny.

Před zpovědí je užitečné si přečíst život ctihodné Theodory Cařihradské (30. 12./12. 1.). Sv. Theodora přijala monašství a svůj duchovní boj uskutečňovala pod duchovním vedením ctihodného Vasilije Nového. Zesnula v roce 940. Řehoř, učedník ctihodného Vasilije, po smrti sv. Theodory s modlitbou prosil starce, aby mu zjevil záhrobní úděl ctihodné matky. Po svatých modlitbách ctihodného starce se jeho učedníku otevřelo zázračné zjevení: hovořil se svatou Theodorou a ona mu sdělila, co se s ní dělo v době smrti a potom, když duše prodělávala strašné zkoušky. Podrobně popisovala, jak ji uchvacovali zlí duchové a probírali ze všech stran její život na zemi. Jak se naši nepřátelé dělí na skupiny neboli celnice, z nichž se každá

specializuje na určitý druh hříchu. Na každé celnici potkávají duši běsi, kteří v tomto životě pokoušejí lidi určitým hříchem, např. na celnici bludů ti zlí duchové, kteří svádějí ke hříchu bludu, na celnici odsuzování a pomluv ti, kteří svádějí k těmto hříchům. Podle druhu hříchu mají běsi i svou podobu, tj. čím horší hřích, tím jsou odpornější a drzejší. A k jaké celnici má duše svými skutky blíž, tam na ni útočí s větší zběsilostí. Jestliže duše nenajde, čím zakrýt tato obvinění, je svržena do pekla, kde je vězněna až do všeobecného vzkříšení.

To vše je nutno mít na paměti a nepochybně věřit tomuto učení o celnících, tak jak je to přijato celou naší svatou Církví. Mnoho o tom můžeme najít u svatých otců i v svatém Písmu. V žalmech často svatý prorok David mluví jménem duše, procházející touto cestou „přes údolí stínu smrti“ a modlí se k Hospodinu za zbavení svých nepřátel. Tak v žalmu 26. (27): „Nevydávejz mne líbosti protivníků mých, nebo by ostáli proti mně svědkové lživí, i ten jež dýše ukrutností.“ A mnohá jiná místa v Písmu svatém i u otců Církve připomínají, jak hrozně nám bude při procházení těchto celnic. Proto je důležité připravit se na smrt, dokud nám je dán ještě čas. Důkladně prozkoumat všechny své hříchy. Můžeme se nechat vést právě těmi body, podle kterých, jak ukázala matka Theodora, proclívají duši. A tak vezmeme zavčas zlým démonům vše, co v jejich pařátech může posloužit jako nástroj našeho souzení!

(Dokončení přístě), přeložil o. Patrik Archimandrita Lazar (Abašidze): Hřích a pokání posledních časů, Moskva, 2002

„DUCH, DUŠE A TĚLO“

Tak zněl podtitul pozoruhodné mezinárodní bohoslovecko-lékařské konference pořádané začátkem září 2004 v Simferopoli, v hlavním městě Krymského poloostrova, jejímž hlavním iniciátorem byl metropolit Lazar simferopolský a krymský, a která se konala pod patronátem rektora Krymské

státní lékařské univerzity S. G. Georgievského, profesora A.A.Babanina. Byla to již třetí z nedávno pořádaných mezinárodních konferencí zasvěcených velkolepé osobnosti profesora chirurgie Valentina Felixoviče Vojno-Jaseneckého, novodobého pravoslavného světce, arcibiskupa Lukáše. Jako předešlých dvou

setkání, která se konala v Kyjevě a v řeckých Thébách, i tohoto se zúčastnila řada významných osobností a to jak z pravoslavného kléru, tak i z politického života. Vedle jmenovaných byl na zahájení konference přítomen i premiér Autonomní republiky Krym S.V.Kunicyn spolu s dalšími politickými činiteli. Byly přečteny osobní zdravice patriarchy moskevského Alexije II. a metropolity Vladimíra, hlavy Ukrajinské pravoslavné církve. Aktivně, s vlastními přednáškami se konference zúčastnilo i šest pravoslavných hierarchů. Vedle zmíněného metropolity Lazara to byli řečtí metropolitové Jeremiáš thébský a Hieroteos nafpaktský, arcibiskupové Moskevského patriarchátu Sofronij čerkasský, Augustin Ivovský a Alexandr kostromský. Vlastní odbornou přednášku přednesl i náměstek ministra zdravotnictví Ukrajiny profesor V. G. Perederij. Mnozí z aktivních přednášejících byli jak duchovní, tak i lékaři a to často s vyšší vědeckou kvalifikací. Po celou dobu konference bylo přítomno více než 400 vesměs mladých posluchačů. Byli to hlavně studenti medicíny, humanitních věd, lékaři jakož i mladí duchovní, věřící...

Ústředním tématem konference byla osobnost světce Lukáše, archijereje, zpovědníka a chirurga, profesora Valentina Felixoviče Vojno-Jaseneckého. Hned několik příspěvků bylo zasvěceno životu a dílu tohoto neobyčejného člověka a to jak z hlediska historického, autobiografického (metropolita Lazar, arcibiskupové Sofronij a Alexandr, prorektor profesor V. A. Beloglazov) tak i z teologického (protojerej Alexej Emiljanenko, protojerej Vasilij Zaev, vedoucí katedry Nového zákona Kyjevské duchovní akademie). V několika referátech se objevilo i odborné vyhodnocení lékařského díla profesora Vojno-Jaseneckého v oboru traumatické chirurgie (rektor A. A. Babnin, profesor soudního lékařství, protojerej Valerij Bojarcev, chirurg, kandidát věd). Řada dalších odborných příspěvků se pak týkala témat bohosloveských, medicínsko-etických a sociologických. Ve svém pozoruhodném příspěvku „Askeze jako léčebná metoda“ poukázal metropolita Hieroteos na důležitost

holistického pohledu na člověka – na nerozdílnost těla i duše v modlitbě, půstu, v askezi s cílem duchovního růstu člověka, ve smyslu jeho návratu ke Stvořiteli. Zajímavou přednášku na téma „lásky a svobody člověka“ přednesl i známý archimandrita Nektarios (Antonopoulos), představený řeckého kláštera Sagmata a hlavní organizátor minulé konference v Thébách. Otázkou „dichotomie a trichotomie“ v díle světce Lukáše „Duch, duše a tělo“ se zabýval protojerej Vladimír Sabělev, odborný asistent na Kyjevské duchovní akademii. Aktuálním proudům současné lékařské etiky a hlavně kritice tzv. „anti-paternalizmu“ s poukázáním na osobnost světce Lukáše byl věnován referát profesorky filozofie a bioetiky I. V. Silujanové z Moskevské lékařské univerzity. V neposlední řadě je nutno poukázat i na příspěvek z našich řad. Magistr Pravoslavné teologické fakulty v Prešově, docent laboratorní medicíny jerej Alexandr Lapin ve svém příspěvku osvětlil dějinné a dogmatické rozdíly v přístupu k otázkám vědy a náboženství a bioetiky. Z dalších zajímavých příspěvků je třeba vyzdvihnout přednášku protojereje Alexeje Baburina, docenta psychiatrie a vedoucího významného centra pro narkomany v Moskvě, stávícího křesťanskou etiku na nejvyšší místo při terapii různých patologických závislostí. Dále protojereje Sergeje Filimonova, otolaryngologa a kandidáta věd z Petrohradu, který kriticky poukázal na nedostatečný ba i povrchní přístup k některým aspektům současné medicíny v nedávno vydané „Sociální doktríně Ruské pravoslavné církve“.

Vedle těchto hodnotných přednášek nelze opomenout i rámcový program konference, který v tomto smyslu přesahoval všechna obvyklá kritéria. Vedle slavnostního čtení akafistu světci Lukášovi, jakož i svatě liturgie za účasti všech účastníků, včetně všech hierarchů a duchovních, to byla například premiéra dokumentárního filmu o životě a kanonizaci svatého Lukáše – profesora Vojno-Jaseneckého, duchovní koncert za účasti nejlepších zpěváků Krymu, tisková konference organizátorů a ve-

řejných činitelů s účastí televizních stanic, divadelní vystoupení ochotnického souboru pravoslavné farnosti Krymského města Saki, slavnostní bankety...

Velmi zajímavá byla i exkurze do Bachčisaraje a do Sevastopolu, kde účastníci navštívili především křesťanské svatyně. Tak v Bachčisaraji, nedaleko známého paláce Krymského chána, leží v malebném údolí doslova ukryt ve skalní stěně – Uspenský monastýr. Jeho historické kořeny sahají až do 7.století, kdy se sem uchýlili utečenci před ikonoboreckým hnutím z tehdejší Byzance. S monastýrem souvisí celá řada legend, z nichž nejdůležitější se váže k divotvorné ikoně Matky Boží. Bohužel vedle legend jsou s monastýrem spojeny i velmi konkrétní události, jako například události po revoluci roku 1917, kdy zde byly masově zabíjeni příslušníci zbytků bělogvardějských vojsk a monastýr byl zneuctěn, vyplněn a za pomoci dělostřelectví doslova rozstřílen. Dnes se zde děje vpravdě div Boží. Monastýr ožívá ve své původní kráse. Pečlivě se podle starých plánů a fotografií obnovují chamy, ikony a stavby. Podle přísného řádu svatého Theodora Studity tu dnes působí velmi aktivní bratrstvo monachů za duchovního vedení charismatického otce Siluána.

Podobný dojem lze získat i z monastýru svatého Klimenta, ležícího nedaleko Sevastopolu. I zde je monastýr obnovován. Mimo jiné se zde nachází jeden z nejstarších chrámů vůbec. Je to poustevna samotného svatého Klimenta Římského, jednoho z nejstarších svatých otců, který byl sem na Krym začátkem 2. století deportován. Jak známo,

s tímto místem je spojena i působnost „našeho“ svatého Cyrila – filozofa, který sem byl poslán jako diplomat Byzanské říše ještě před tím, než podstoupil svou misijní cestu na Velkou Moravu...

Pozoruhodná byla návštěva i dalších vzácných, nově obnovovaných svatyní. Je to například chrám na místě svatého křtu knížete Vladimíra. Ohromná katedrála z 19. století v byzantském stylu, která též za doby minulého režimu ležela v ruinách, je dnes obnovena ve své původní kráse. Podobně je tomu i s několika městskými chrámy jak ve městě Sevastopolu tak i v jiných místech Krymského poloostrova.

Co říci na závěr o konferenci v Simferopoli? Pravoslaví stojí vpravdě pod záštitou Matky Boží. Často slyšíme ne vždy povzbudivé zprávy z pravoslavného světa. Ba i naše okolní realita v tomto smyslu není vždy jen pozitivní. Duch křesťanské lásky, duch Evangelia, klidného porozumění a vzájemného úsilí dosáhnout v tomto pozemském životě něčeho dobrého, pozitivního – to vše bylo to, co bylo cítit po celou dobu simferopolské konference. Avšak byl to i vlídný úsměv hodného a snad i trochu přísného starého pána – profesora a vладыky – světce Lukáše. Velikost jeho osobnosti, která přes nepředstavitelné šílenství epochy militantního ateizmu a deportací uměla spojit – na nejvyšší úrovni – službu archijerejskou s geniálním dílem vědce-lékaře, je pro stále více lidí podporou a duchovním nasměrováním...

AL

VALENTIN FELIKSOVIČ VOJNO-JASENECKI (1877–1961)

Narodil se ve městě Kerč na Krymu. Jeho otec, povoláním architekt, byl polského původu, matka byla Ruska. Mladý Valentin vynikal od malička uměleckým nadáním a poté, když se rodina přestěhovala do Kyjeva, dlouho váhal mezi uměleckou dráhou a stu-

diem medicíny. Ke studiu lékařství ho nakonec přimělo přání „být platný lidem, kteří jsou v nouzi“. Po své promoci pracoval nějaký čas jako vesnický lékař až do roku 1908, kdy byl přijat na moskevskou lékařskou akademii, na věhlasnou kliniku profesora P. I. Di-

akonova. Zde završuje své lékařské studium brilantní disertací na téma „Regionální anestézie“. Na začátku první světové války působí po nějakou dobu na frontě, na Dálném východě, avšak brzy se stěhuje do Taškentu, kde vyučuje na nově otevřené lékařské fakultě. V roce 1919 umírá jeho žena. Valentin zůstává sám se čtyřmi dětmi a takřka náhodou, o dva roky později, se zúčastňuje teologické konference, na které mu kdosi předkládá myšlenku stát se knězem. Tak se skutečně stane a v roce 1923 otec Valerij již přijímá mnišský postřih se jménem Lukáše – evangelisty a lékaře, aby se stal biskupem. Od této chvíle začíná i jeho mučednická životní pouť. Nově vysvěcený vladyka taškentský je zatčen tajnou policií a deportován na Sibiř. Následují další deportace a vězení s krátkými přestávkami relativní svobody... Během celé této doby biskup Lukáš nepřestává pracovat i jako duchovní i jako chirurg. Jeho specializací se stává traumatologie se zvláštním zaměřením na septické komplikace hnisavých případů. V roce 1934 má možnost na krátkou dobu být na svobodě a působit v Taškentu. Tuto dobu využívá na publikaci svého odborného díla s titulem „Nástin hnisavé chirurgie“. Je to jeho životní dílo, které vzniká na základě nepřeborné praktické zkušenosti. Ze stovek, ba i tisíců konkrétních případů, z nespočtých systematických anatomických studií a pitev, z hluboké praktické znalosti topografické anatomie, a z případů, které musely být řešeny bez možnosti adekvátního využití antibiotik či plné narkózy... Profesor Vojno-Jasenecki podrobně líčí operační postupy, doplňuje je logickým opodstatněním toho či onoho úkonu a systematicky uvádí všechny možné komplikace a problémy, které zde mohou nastat. Jeho operační postupy se týkají jak operací končetin, hrudníku, tak i plastických operací v oblasti obličeje, ale i operací v oblasti břišní...

Bez ohledu na tyto výsledky, další útlak ze strany bezbožného režimu nepřestává. Profesor a biskup Lukáš Vojno-Jasenecki je opět internován a deportován. Je vezen za polární kruh a posléze na Sibiř. Jeho situace se mění

až po vypuknutí druhé světové války. Biskup Lukáš píše dopis diktátoru Stalinovi s prosbou „přerušit“ jeho deportaci na dobu války, aby mohl pomoci napadené vlasti tam, kde je třeba: léčit raněné a nemocné. Žádosti je vyhověno, ba je mu dokonce i navrženo stát se vedoucím zdravotnictví Krasnojarského kraje. Světec však tuto nabídku odmítá. Zůstává chirurgem a i v církevním životě i nadále neúnavně vykonává službu archiereje Krasnojarského.

Teprve po válce se mu dostává oficiální státní pocty. Za své dílo v oboru chirurgie je vyznamenán Stalinovým řádem I. stupně. Ke konci života je mu dovoleno vrátit se na Krym, kde pak působí jako arcibiskup simferopolský a i nadále operuje a vyučuje na místní lékařské fakultě. V roce 1961, již zcela osleplý a nemocný, zesnul vladyka Lukáš v Bohu... V době nedávné, v roce 1996, je kanonizován Synodem Ruské pravoslavné církve.

Nutno ještě dodat, že po celý svůj mučednický život byl vladyka Lukáš nekompromisním služebníkem Božím. Znamé jsou jeho neochvějné dialogy s „představiteli tehdejší moci“. Například na svém soudu na otázku svého vyšetřovatele čekisty „proč řežeš, profesore?“ vladyka Lukáš klidným hlasem odpovídá: „Řežu, aby se člověk uzdravil, ale řekni, proč ty řežeš?“. Znamý je i fakt, že po celou dobu své působnosti se vladyka Lukáš nestyděl za své biskupské oblečení a svou bílou rjasu nosil i při své práci lékařské a vysokoškolské. Neobyčejná byla jeho starostlivost o každého pacienta, bez ohledu na jeho stav či postavení. Jeho pracovní den byl nepředstavitelně naplněn. Nejen že neúnavně operoval, přijímal nemocné, vyučoval a pracoval vědecky. V jeho denním rozvrhu nechyběla modlitba, čtení žaltáře, Písma svatého, pravidelné bohoslužby v chrámě, jakož i každodenní péče o záležitosti jeho církevní pastvy. Vedle jeho světoznámého lékařského díla „Nástin hnisavé chirurgie“, bylo v dnešní době vydáno i jeho filozoficko-teologické dílo „Duch, duše a tělo“. Bylo vydáno podle zápisků světce opisovaných a rozmnožovaných samizdatem „na cigaretovém papíře“...

LITOMĚŘICE, CHRÁMOVÝ SVÁTEK

28. září 2004 si dle nového stylu připomínáme den svatého knížete Václava. Proto se v tento den koná zvláště slavnostní bohoslužba,

archijerejská božská liturgie. V chrámu sv. Václava v Litoměřicích se při této příležitosti sešlo množství věřících. Archijerejskou liturgii sloužil arcibiskop pražský vladyka Kryštof, místní duchovní správce o. igumen Marek (Krupica) a další duchovní, kancléř o. Václav Míšek, o. Erast Rapsun z Chomutova, o. Patrik z Lanškrouna a o. igumen Kosma (Büchl) z Kostnice. Otce Kosmu doprovázel pěvecký sbor vedený sbormistrem p. Peterem Vitovcem. Tento známý a oblíbený sbor k nám již tradičně přijíždí ze Švýcarska.

Mají pravdu ti, kdo tvrdí, že se naše města po čtyřicetileté vládě komunistů začínají výrazně měnit k lepšímu. Stejně tak i centrum Litoměřic okouzlí krásou historických domů a úzkých uliček, v nichž se skví jako perla pravoslavný chrám sv. Václava.

V promluvě vladyka Kryštof vykreslil portrét knížete Václava jako muže víry, zbožného knížete, který ctil a tvořil mír mezi národy a přitom neváhal utkat se s mečem v ruce s nepřitelem své země.

Chrámový svátek v Litoměřicích byl krásným duchovním zážitkem a šťastně prožitým dnem. Sláva Bohu!

—b—

SV. GABRIEL BIELOSTOCKÝ

Svátek přenesení ostatků sv. Gabriela je v Polsku slaven 22. září už podvanácté. V roce 1992 převezl ostatky sv. Gabriela Bielostockého grodnowský arcibiskup a množství věřících na hranici bělorusko-polskou. Tam je přivítal vladyka Sava bielostocko – gdaňský a mnoho dalších polských arcibiskupů, kněží, bohoslovců a mnoho věřících. Průvod procházel mnoha malými obcemi a všude tam, kde byl chrám, zastavil. Když připutovali až na okraj Bielostoku, kněží, mniši a seminaristé vzali ostatky v rakvi na ruce a nesli je do centra, do chrámu sv. Nikolaje. V něm se ostatky nachází do dnešních dnů. Starají se o ně matky bielostockého ženského mo-

Švýcarský pěvecký sbor

Vlevo – vладыka bielostocko – gdaňský Jakob, uprostřed - archiepiskop lodinsko - poznaňský Šimon

nastýru. Dnes se ve Zwierkách, 15 km od Bielostoku, kde sv. Gabriel žil a trpěl, staví monastýr, ve kterém budou ostatky v budoucnosti uloženy. 21. září 1992 se konalo Všenoční bdění, pak byl čten Akathist a ráno dvakrát Liturgie (chrám byl otevřen celou noc, lidé stále přijížděli a uctívali ostatky). Tak se svátek slaví každý rod až dodnes. Každý rok přijíždí běloruský vладыka a mnoho episkopů z celého Polska. Vše začíná Všenočním bděním a modlitby pokračují až do rána. Zakončení probíhá Křížovým průvodem s ostatky kolem chrámu. 3. května, ve druhý den památky sv. mučedníka mládence Gabriela se konají další bohoslužby v novém chrámu ve Zwierkách. Z Bielostoku vychází množství poutníků, asi 2 000 lidí, a jdou asi 3 až 4 hodiny do Zwierek, aby uctili svaté ostatky.

pro Hlas pravoslaví Alina S., Polsko

U svatých ostatků

Z BESLANU BYLA VYPOVĚZENA SEKTA SCIENTOLOGŮ

Vladikavkaz, 22. října 2004. V Beslanu byla ukončena činnost sekty scientologů. Ti začali ve městě působit pod záminkou psychologické pomoci lidem, kteří trpí teroristickým útokem, po 20. září. O ukončení činnosti sekty rozhodlo městské zastupitelstvo. Informoval o tom ITAR – TASS.

„Jsme kategoricky proti přítomnosti jakékoliv sekty ve městě. Tím více nesouhlasíme s jejich činností ve vztahu k trpícím dětem“, řekl předseda městské rady v Beslanu Majrbek Tuajev. „Sám jsem šel do jejich střediska, abych se seznámil s jejich činností. Nalezl jsem dvě patnáctileté děti ve stavu hypnotického tranzu. Je to naše chyba. Něco podobného už nemůžeme dopustit“.

Činnost „Centra duchovní pomoci“ nebyla schválena ani ministerstvem zdravotnictví ani městskou administrativou. Na základě toho byli scientologové, kteří do města přijeli z Moskvy, pozváni k pohovoru na místní policejní oddělení. Po pohovoru se scientologové rozhodli odjet z města.

–b–

ZASEDÁNÍ POSVÁTNEHO SYNODU

Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku se konalo v Prešově dne 7. září 2004. Jeho členové se zabývali aktuálními otázkami života církve zvláště přípravou jubilejního místního sněmu. Dále pak projednali podrobnosti související s návštěvou Jeho Blaženstva vладыky Heřmana, arcibiskupa washingtonského a metropolity celé Ameriky a Kanady.

Posvátný synod také na tomto zasedání rozhodl odvolat d. o. mitr. protopresbytera Th. Lic. Michala Dandára, PhD. z funkce představeného Zastupitelství naší církve v Moskvě s tím, že v nejbližší době bude rozhodnuto o jmenování jeho nástupce.

Na požádání vладыky Simeona, biskupa olomoucko-brněnského, Posvátný synod rozhodl uveřejnit omluvu otce prot. Mgr. Jána Polanského, kterou po vykonání hluboké poklony učinil před vладыkou Simeonem v přítomnosti všech ostatních jeho členů, citujeme:

Členové Posvátného synodu po zasedání dne 7. října 2004, v popředí Jeho Blaženstvo vladyka Nikolaj, arcibiskup prešovský, metropolita českých zemí a Slovenska, po jeho levé ruce Jeho Vysokopřeosvícenost vladyka Kryštof, arcibiskup pražský a českých zemí, z druhé strany Jeho Přeosvícenost vladyka Ján, biskup michalovský a Jeho Přeosvícenost vladyka Simeon, biskup olomoucko-brněnský.

„Ve snaze zpochybnit čistotu víry vladyky Simeona a jeho věrnost pravoslaví jsem mezi věřícími rozlašoval pomluvu, že za své návštěvy Říma v roce 1999 políbil ruku papeži a že o tom vlastním televizní záznam. Samozřejmě se jedná o smyšlenku nepodloženou žádným faktem a rozhodně ne televizním záznamem, tedy o zlomyslnou lež, za kterou se vladykovi Simeonovi a jeho moravským věřícím upřímně omlouvám.“

*prot. prof. ThDr. Milan Gerka, DrSc.,
tajemník PS*

ZPRÁVA Z CESTY VLADYKY ARCIBISKUPA KRYŠTOFA DO ALEXANDRIE

Dne 15. září 2004 reprezentoval arcibiskup Kryštof na požádání Jeho Blaženstva metropolity Nikolaje naší místní Pravoslavnou církev na pohřbu Jeho Svatosti papeže a patriarchy alexandrijského a celé Afriky Petra VII., který tragicky zahynul při leteckém neštěstí cestou na oficiální návštěvu Svaté Hory Athos. Vladyka Kryštof při svém oficiálním vystoupení vyjádřil lítost a soustrast se ztrátou jednoho z předních představitelů a průkopníků misijní činnosti a hlásání spasitelného Evangelia na africkém kontinentě. Pohřební akt se konal v patriarším monastýru svatého Jiří (Ge-

orgia), velikomučedníka, ve Staré Káhiře. Pohřbu se účastnili ekumenický patriarcha Bartoloměj, antiochijský patriarcha Ignatij, jeruzalémský Irinej a zástupci všech místních pravoslavných církví spolu s mnohými státními představiteli, diplomaty a několika tisíci věřícími.

NA ISLANDU BUDE POSTAVEN RUSKÝ PRAVOSLAVNÝ CHRÁM

Reykjavík 23. září

V blízké době bude v Reykjavíku určen pozemek pro stavbu ruského pravoslavného chrámu. Prohlásil to islandský prezident Olavur Ragnar Grimsson při setkání s představitelem moskevského patriarchátu archiepiskopem klinským Longinem, které se uskutečnilo v Německu. Prezident ocenil velmi pozitivní vliv ruské pravoslavné farnosti na Islandu na rozvoj kulturní spolupráce mezi oběma národy. „Velmi oceňujeme kontakty s Ruskem a s Ruskou pravoslavnou církví“, řekl O. R. Grimsson. Záměr postavit pravoslavný chrám našel podporu také ze strany místních evangelíků (luteránů), jak bylo řečeno při nedávném setkání vladyky Longina a představitele evangelíků Karla Sigurbjörnsone.

—b—

PAMÁTNÍK ADMIRÁLU KOLČAKOVI

Památník admirálu Kolčakovi bude ustanoven u monastýru ikony Znamení Přesvaté Bohorodice v Irkutsku.

Irkutsk 7. října 2004

Památník Alexandru Kolčakovi bude vybudován vedle Znamenského monastýru v Irkutsku. Jeho otevření je naplánováno na 4. listopadu. V tento den se naplní 130. výročí narození velkého admirála. Záměr podpořil archiepiskop irkutský a angarský Vadim a spisovatel Valentin Rasputin. Záměr podpořilo také místní občanské sdružení „Patriot“. Socha byla zadána sochaři V. Klykovu.

Obecně podporovaný záměr vybudovat památník vedle monastýru je symbolický – vedle monastýru byl Alexandr Kolčak 7. února 1920 zastřelen bolševiky.

—b—

JOSEF VE VĚZENÍ

Josefův dosavadní život se podobal loďce na rozbouřených vlnách. Chvilí byl nahoře a chvíli dole. Přál si, aby všechno dělalo co nejlépe. Přál si posloužit tatínkovi a přitom si znepřátelil bratry, záviděli mu a prodali ho cizím lidem jako otroka. Přál si věrně sloužit svému egyptskému pánovi Potifarovi, získal si jeho přízeň a stal se dokonce správcem jeho domu, ale svou věrností a čistotou si znepřátelil Potifarovu ženu, která ho u svého muže zle pomluvila, a Potifar uvěřil jejím lžím. Rozzlobil se na Josefa zcela nespravedlivě a dal ho vsadit do žaláře pro králový vězně. Ale tak jako všechna dosavadní Josefova trápení Bůh proměnil v požehnání, tak ho neopustil ani v žaláři. Brzy si Josef získal přízeň velitele věznice, který mu svěřil do péče všechny vězně a ve stěnách pevnosti mu poskytl plnou svobodu.

Zcela proměnila jeho osud následující událost: proti králi Egypta se provinili dva z jeho nejvyšších služebníků, totiž jeho číšník a pekař, a král je dal uvěznit do téže pevnosti, kde byl vězněm i Josef. Josef byl určen, aby oběma mužům posluhoval. Jednoho rána je našel velmi sklíčené a zeptal se jich, proč jsou tak zamlklí. „Měli jsme oba podivný sen a nemáme tu nikoho, kdo by nám jej vyložil.“ Josef jim na to řekl: „Což vykládat sny není věc Boží? Jen mi je vypravujte.“

Začal číšník: „Ve snu jsem pojednou viděl před sebou vinnou révu. A na té révě tři výhonky. Sotva réva vpučela, hned rozkvetla a její hrozny dozrály. V ruce jsem měl královu číši. Bral jsem hrozny, vytlačoval je do královny číše a podával jsem mu ji do ruky.“

Josef mu řekl: „Toto je výklad snu – tři výhonky jsou tři dny. Již za tři dny farao,

egyptský král, vyvýší tvou hlavu a vrátí ti tvou hod-

nost. Budeš faraonovi podávat do ruky jeho číši podle dřívějšího práva, kdy jsi býval jeho číšníkem. Vzpomeneš-li si na mě, až se ti dobře povede, prokaž mi milosrdenství a upozorni na mě faraona, abych byl vyveden z tohoto domu. Vždyť jsem byl vlastně ukraden ze své země a zde jsem se nedopustil naprosto ničeho, zač by mě měli vsadit do žaláře.“

Když nejvyšší pekař viděl, že Josef dobře vykládá, řekl mu: „Také já jsem měl sen. Měl jsem na hlavě tři košíky pečiva. V nejhořejším košíku byly všelijaké dobroty upečené pro faraona a ptáci je klovali z košíku na mé hlavě.“

Josef odpověděl: „Toto je výklad snu – tři košíky jsou tři dny. Již za tři dny král povýší tvou hlavu – oběsí tě na šibenici a ptáci z tebe budou klovat maso.“

Opravdu třetí den – král měl narozeniny – vystrojil hody pro všechny své služebníky. Vzpomněl si také na oba vězně a povýšil jejich hlavy, ale každou jinak, totiž tak, jak Josef předpověděl. Číšníka uvedl zpět do jeho úřadu, aby zase podával do královské ruky jeho číši, a pekaře dal oběsit.

A Josef? Zůstal dál ve vězení, protože číšník, když mu bylo dobře a nesnáze pominuly, na Josefa zapomněl. Byl však kdosi, kdo na Josefa nezapomněl. Byl to Hospodin, který chystal pro Josefovou hlavu docela jiné povýšení. Ovšem, setkání s oběma uvězněnými královými služebníky a výklad jejich snů hrálo v tomto vyvýšení zvláštní úlohu.

vladka Simeon

DĚTEM

Vydává Pravoslavná církev v Českých zemích, P. O. Box 655, CZ–111 21 Praha 1.

Hlavní redaktor: Dr. Čestmír Kráčmar, Soukenická 10, 110 00 Praha 1. Technický redaktor: Boris Havel.

Redakce si vyhrazuje práva na případné úpravy, či krácení zaslaných příspěvků.

Uzávěrka každého čísla je 10. den předcházejícího měsíce. Vychází druhý týden v měsíci.

Litografie Lokša PrePress Rakovník, tisk Tuček tiskárna Rakovník.

Jedno číslo Kč 17,-, pro předplatitele u distribučního střediska v Praze Kč 16,-.